

Constantin Velichi

AȘEZĂMINTELE COLONIȘTILOR BULGARI DIN 1830

În lucrarea sa « Studii istorice romîno-bulgare », apărută în anul 1956, academicianul prof. P. Constantinescu Iași comentează « Așezămîntul » dat coloniilor bulgare din sudul Basarabiei, regiune alipită Moldovei după pacea de la Paris din 1856¹. Alcătuit în 1857 de o comisie de boieri, care ascultase în prealabil o delegație a coloniștilor bulgari pentru a le afla doleanțele, acest Așezămînt, publicat în 1858, este un adevărat codice deoarece cele 336 de articole, împărțite în mai multe capitole, se referă la întreaga organizare a acestor colonii, cuprinzînd drepturile și indatoririle coloniștilor, producția, școala, biserica, justiția, moravurile, etc., totul fiind prevăzut în cele mai mici amănunte.

Așezămîntul din 1858 nu este însă primul statut al coloniilor bulgare de la noi.

Un asemenea « Așezămînt » a fost alcătuit și în 1830 pentru coloniștii bulgari care s-au așezat la noi în urma războiului ruso-turc din 1828—1829. Întocmit cu 30 de ani mai de vreme și în cu totul alte împrejurări, acest Așezămînt e cu mult mai simplu decît acela din anul 1858, ceeace este perfect explicabil dacă ținem seama de situația economică, politică și socială, a Țărilor Romîne din acea vreme. În istoriografia romînă ca și în cea bulgară nu s-au cunoscut pînă acum decît cele două privilegii generale și anume — scutirea inițială, pe timp de 8 luni de la așezarea coloniștilor, de orice biruri și apoi scutirea totală de biruri pe 3 ani și plata pe jumătate a acestora pe următorii șapte ani, fără a se cunoaște Așezămintele propriu zise². De aceea dăm mai jos și textul integral al celor două Așezăminte din 1830, pentru a se putea vedea

¹ Acad. P. Constantinescu-Iași, Studii istorice romîno-bulgare, București 1956, p. 18—27.

² Așezămîntul moldovean a apărut, cu unele mici omisiuni, în *Albina-Romînească*, Iași, 1830, p. 246—248 (Nr. 58 din 31 iulie 1830). Deasemenea în *Curierul Romînesc*, II, București, 1831 (numărul din 16 iulie), deci înainte de alcătuirea definitivă a Așezămîntului, se publicau citeva din avantajele ce urmau să le primească băjenarii. În 1834, « Înștiințarea » a circulat ca foaie volantă.